

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGETES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4 „

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.

Hirdetések, valamint nyilvtéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

A kóbor cigányok.

Minket is meglátogatott Faraonak e vándorló népe s némi boltkifosztás révén a csendőrök a 10 kocsiból álló karavánt a község udvarára terelték. Nem gyilkoltak, nem is raboltak csak éppen a tulajdonos tudta nélkül emeltek el némely dolgokat. De alig van nap, melyen ne olvasnók, hogy itt vagy ott még a csendőrökkel is kemény harezot folytattak.

E kalamitások megszüntetésén rég török a fejüket a törvényhatóságok s a belügyminiszterium. Már anketet is hívott össze egy letelepítési törvényjavaslat tárgyalására. Egy ilyen javaslat törvényerőre emelésével mindenesetre közigazgatási szervezetünk egyik égető kérdését oldanák meg; a megoldás mostanáig azonban nem sikerült.

Kultur állam volnánk, avagy legalább is o-hajtanánk lenni. Ez ügygyel kapcsolatban még is le kell mondanunk e megtisztelő cím és jelleg-ről. Elég okunk van rá.

Mert be kell vallanunk, hogy kóbor cigányaink nem nagy mértékben járulnak ázsiaiaink keresztelt közigazgatásunk dicséretéhez. Igaz ugyan, hogy e téren Spanyolországnak, Francia és Olaszországnak is elég a röstelni valója, de a haj ott kisebb méretű, mint nálunk. A mi ott csak helyi érdekű kalamitás, nálunk országos csapás.

A most nevezett országok inkább iparállamok, sok és nagy városuk van és még falvaik is városi jellegűek. A tanyarendszer pedig csaknem ismeretlen. Ezekben az államokban tehát

még a kóbor cigány is zárt területeken mozog s jóformán állandó felügyelet, ellenőrzés mellett csavarog. Minden tekintetben korlátozva vannak, csak épen szabadság vágyukban nem. Ez a fékezhetetlen szabadság vágy azonban csak nekik van ártalmukra, ők maguk szenvedik azt meg, de nem környezetük.

Nálunk azonban mint eminenter földmivelő államban, hol a falvak, tanyák, puszták képezik a többséget, hol a lakosság nagy területeken decentralizálva él, a kóbor cigányelem országos csapásszámba megy.

Mig az iparos műhelyében, a kereskedő üzletében dolgozik, személyes felügyeletet gyakorolhat vagyonának épsége felett és még is napi rendben vannak a cigányok által különböző módon történt megkárosítások; hát még a lakhelyétől messze eső tagban dolgozó földmives otthona milyen védelemben részesülhet a határon felbukkant cigány hordák ellen?

A jogállam természetével összeférhetetlen a cigányság mai helyzete. Csaknem azt mondhatnók, hogy szabadalmazott, kiváltságos helyzetben vannak az ország összes társadalmi osztályai szemben. Mert honvédelmi és adókötelezettségük, vagyoni és büntető felelősségük csaknem a semmivel egyenlő.

Ha nem rendészeti szempontból, akkor fináncziális tekintetéből is szabályozni kell végre ezt a kérdést

Elismerjük, hogy történtek már ez irányban kísérletek. De vagy magán kezdeményezés volt, mint a József főherceg alesuthi telepítése, vagy egyes közigazgatási hatóságoknak saját területükre vonatkozó lokális jellegű intézkedése. Országos

kérdések azonban csak az állam teljes hatalmával oldhatók meg.

Elismerjük, hogy a megoldás modozata rendkívül nehéz. A kényszerletelezés eddig nem járt sikerrel, sem a földhöz, sem a házhoz ezt a faj megkötni nem sikerült. A kultura iránt érzékük nincs. Egy megoldás volna, de ez ellenkezik az emberi jogok sérthetlenségével: a gyermekeket külön állami nevelésbe venni, s hosszabb katonai szolgálatra kötelezni. Hadseregünk ugy is olyan improduktív a béke korszakában, talán legsikeresebben oldhatná meg ennek a népfajnak kulturális helyzetünk szempontjából megteendő átalakítását.

Mert arról, hogy a cigányság mai nemzedéke beilleszkedjék akár minő reform keretébe, előre is le kell mondanunk.

Mentsük meg tehát legalább a következő nemzedéket állami és katonai neveléssel. Mert azzal tisztában lehetünk, hogy meglevő törvényeink keretében, vagy közigazgatási intézkedésekkel a cigány kérdést megoldani soha sem fogjuk.

Azért Hunyadvármegye törvényhatósága is intézhetne kérvényt a képviselőházhoz, melyben a kóborezigányok ügyének rendezését sürgeti.

Az érdem méltatása.

Hasznosan érvényesülő tényezője a köznek mindaz, aki lelkiismeretesen helyt áll azon a pozíción, a hová végzete rendelte.

Mindenkire bizonyos feladatot ró ember-tiszte s legyen a működési tér szűkre szabott, vagy

„Petrozsény és Vidéke” tárczája.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!*)

(Folyt.)

Magyarországban a czehalakítás akkor lett általánossá, mikor Nagy Lajos 1376-ban szabályozta és kötelezővé tette a czebbeallást. Később III. Károly, majd Mária Terézia, aztán II. József és végre 1804-ben I. Ferenc reformálta a czeheket, miguem az 1872 VIII. t. cz. azokat eltörölve a mostani ipartestületeket szervezte.

A czehtrendszer átvételével vette tehát kezdetét a magyar ipar üzés. Természetesen, a viszonyokhoz módosult főbb vonásaiban, még inkább melék saját-ságaiban. Érdekes volt a czehtrendszer szerinti mesterré avatás. Erről az ifjabb iparos nemzedék alig tud valamit. Akkor maga a czehe vette fel kebelebe tagul azt, a ki szakbavágó képességét beigazolta. Amde ez nem ment oly könnyen, 4–6 évi tanonezkodás — inaszkodás — után a czehe segédde — legénynyé — avatta a czehe, a ki aztán nagy lakomat adott, melyen és később a többi segédekkel kivétel nélkül tegezódhetett. Egyideig még helyben segédeskedett, majd vándorolnia kellett legalább 4–5 évig. Idegen városokban, sőt a külföldön mestereknél kellett dolgoznia és csak azután kérhette a czehebe való felvételt. Ha a becsületes czehe érdemesnek találta, akkor megengedte, hogy remekeljen.

*) Zádory Károly ismertetése s méltatása a kiállítási érmek kiosztása alkalmából tartott hangversenyen

Ez sem volt kis feladat.

Egész önállóan kellett a legnehezebb szakbavágó munkát végeznie és pedig szigorú ellenőrzés mellett, a mit egy megbízott tagja által gyakorolt a czehe oly módon, hogy a remek készítés tarlama alatt magányosan bezárva dolgozott a mesterjelölt s az ajtókulcsa a czehbiztosnál volt, ki napjában többször megnézte a munka haladását, s azt hogy esetleg más nem segédkezik-e.

Egy alföldi városban történt a mult század második negyedében, hogy egy lakatos segéd sehogyszem boldogult a remekbe feladott díszes templomzár elkészítésével. Pesti Szarka Mihály régi lakatos mester megkönyörült rajta, álkulcsesal felnyitotta az ajtót és elkészítette a szép díszítményeket és nehezebb alkatrészeket. De rajta vesztett s az ügy a czehe elé került, mely a mesterjelöltet még 3 évi segédeskedésre ítélte, a lakatosmestert pedig jegyzőkönyvileg megróttá. Érdekes az a stílus, mely a jegyzőkönyvi megrovásáról szól, melyet a czehe jegyzője így örökölt meg:

„Az becsületes czehek tisztesség útjáról letért tagja: Pesti Szarka Mihály az remek megsértésére hamis kulcsot készített és belenyúlt vele a pléhbe, a miért is bünös, szennyes, szenvedélyes karaktere be van iktatva ebbe a könyvbe.”

Öseink tudvalevőleg folytonos harez- és háboruban éltek. Majd a küllellenség, majd a belvillongás foglalta le a munkabíró erőket s így se idejük, se alkalmuk nem volt az iparüzésre, de igényük is csak a legszükségesebb ipari cikkekre szorítkozott. Voltak azonban olyan iparágak, melyeket öseink már a Káspitó partjain is üzték, mert, hogy p. u. a eszmadia

mesterséget nem a honfoglalás után sajátították el öseink az itt meghódított, vagy a szomszéd népektől, azt a lábbeli készítésnél használt eszközök elnevezése is mutatja. Nincsen ezek között egy se idegen hangzásu, mit igazol ez a distichon is:

»Bicska, dikics, lábsziz, kerekítő, sámfa, laposvas; Ar, szurok és tűző, talp, sarok és csirizestál.»

Ellenben egykoru feljegyzéseken kívül az építési eszközök és az épület részek elnevezése igazolja, hogy öseink házépítéssel nem foglalkoztak. Maga a »ház« elnevezés is a német »Haus«-ból származik. A »ferherung« aviglatni, forsprung, lezena, malter, vasser nasen, ixni stb. az ácsok és kőmívesek által használt oly elnevezések, melyeknek más magyar nevét nem ismerik. Igaz, hogy ujabban foglalkoznak az építőiparnál használt elnevezések magyarosításával, de ez rendszerint szolgál fordítása a német eredetinek s nem megy át a közhasználatba, holott kívánatos volna, hogy helyes magyar elnevezések használtatnának itt is, amennyiben az építőipar nálunk oly magas fokra emelkedett, hogy a művelt államok fejlett iparával versenyezhet.

A történeti kifejlődés egész folyamán azt látjuk, hogy a czehek bizonyos exkluzív természetű monopolumos munkarendszert teremtettek, melyet a saját tagjaikkal szemben jóakaratu atyáskodó gyámkodás jellemez, aminek az iparfejlődés nagyon sokat köszönhet s a mit különösen fontosá tett a középkor gazdasági élete. Amidőn ugyanis a szerfelett nehéz közlekedési viszonyok majdnem lehetetlenné tették az ipari készítményeknek továbbszállítás útján való arányos elosztását; akkor nagyon üdvös volt a czehtrend-

tágkörű, az egyén értékének fokmérője mindig az, hogy miként teljesíti feladatát.

A kit fényes pozícióra emelt végzete, a kit ragyogó álláshoz juttatott a szerenese, annak a dicsőítés tömjénezésével hódol a tömeg, de a ki bár hangyaszorgalommal, de feltűnés nélkül végez hasznos munkálkodást, annak érdemeit vajmi ritkán méltatja az elismerés. Petrozsény és a Zsilvölgy értelmisége e tekintetben is emancipálta magát a tömeg ferde irányzatától. A munka által emelkedett Petrozsény e szép vidék gócpontjává s ez a völgy országos jelentőségűvé; tehát az itteni társadalom meg tudja becsülni azt, a ki dolgozik és hasznosan érvényesül. Ezért irányult értelmiségünk figyelme arra a munkaedzett derék férfira, a ki nem kimagasló társadalmi szereplésével s nem feltűnő közéleti működésével, hanem elismerésre nem is számító szerény munkakörben dolgozott, tesz, hat és alkot.

Ebből a csendes foglalkozási körből hívta el Lukáts József m. kir. államépítészeti hivatalfőnököt értelmiségünk nagyrabecsülése, hogy akkor, midőn a m. kir. kereskedelemügyi miniszter képviselőjében az iszkronyi vashidat, a vezetése alatt épült ama fontos alkotást átvette, mely ezen vidék forgalmának közvetítése szempontjából kiváló jelentőséggel bír: a tisztelőre rendezett társasvacsorán szeretetének s elismerésének kifejezését adhasson. Alig pár óra alatt a Zsilvölgy legtávolabb fekvő részéből is az értelemiség számottevő képviselői negyvenen gyűltek össze a Wagner szálloda nagytermében f. hó 14-én este, ünnepelni a zajtalan munka érdemes emberét, kit a harmadik fogásnál Blascheck Aladár bányamérnök magas szárnyalású, szép felköszöntőben elterített, találóan s osztatlan helyesléssel tolmácsolva Petrozsény és az egész Zsilvölgy háláját azokért a hasznos alkotásokért, melyek létrehozása főként az ünnepelt főmérnök érdeme, aki nemcsak a forgalom közvetítésére építettett jó utakat, de mindezeknél maradandóbb, szebb utat épített és ez a lelkek vonzódásának útja, mely szíveink szeretetéhez juttatta. A megkapóan siker-

szernek azon hatása, mely a tilalmi jog alapján az iparosoknak egy-egy helyre özönlését megakadályozta.

Ezen működés azonban később átka lön e rendszernek, mennyiben egyes családok a maguk számára aknázták ki a czehek uralmát és az iparosokat kizsákmányolták. Ezzel megrendült a czehek erkölcsi alapja. Közgazdasági hatása is csakhamar ellenkezésbe jutott a kor irányával. A találmányok szaporodása, szabadalmazása és terjedése, új iparágak keletkezése, a főkek ipari alkalmazása meglazították a czeheket összetartó anyagi érdekeket. A mesterjogot üzérkedés tárgyává tette az élelenség s ezzel megszűnt a czehek hatalma, a rendszer lejártá magát, elsőpörte a haladó kor szelleme, melybe semmiképp sem tudott bele illeszkedni az egyéni tevékenység szabadságát korlátozó elavult rendszer, melynek béklyóit minden állam lerázta magáról s szabályozta az iparjogot, melynek alapelve az iparszabadság, a melynek törvényes oltalma alatt a kis- és nagyipar, a kis és nagyiparos a közre és minden irányban hasznosan érvényesülhet. Az ipari tulajdon nemzetközi védelemben s az iparos közbecsülésben részesült. Ezt manifestálta a mai ünnep, mely a kiállításra részt vett tényezők érdemét oly inpozáns módon méltatva kiáltóan dokumentálja azt is, hogy ez a határór állomás itt az ipar révén fejlődő kultúra által lesz a magyarságnak, a magyar államnak nemzeti erőssége és büszkesége s hogy azzá legyen ahhoz mindnyájunk vállaltett munkássága, az erőarányok összhangzó kifejtése szükséges, a melyre honfiúi, társadalmi és ember tisztünk kötelez.

A boldogulás, a haladás útja ki van jelölve, a cél szent, a feladat magasztos s munkára szólít.

Fel tehát a tisztességes, becsületes és hazafias munkára:

»Szégyen reá, ki lomhán vesztegel,
Dicsőség arra, a ki dolgozik!!!«

rült remek felköszöntő kitörő éljenzésre ragadta a diszes társaságot. Nyomban felállott Lukáts József s ismert szerénységével háritotta el magáról az érdemek elismerését, s a vármegye fő- és alispánjaira, a vármegye kormányzatára atreszálla s eltette a mesés gyorsasággal virágzásnak indult Zsilvölgy szorgalmas, munkás lakosságát.

A vármegye képviselőjében a hid átvételénél résztvevő Csulay Lajos mint főjegyző ezuttal jelent meg először a Zsilvölgyben s örömmel látott és üdvözölt vendégként a társasvacsorán résztvevén, Zádory Károly jegyző a következő pohárköszöntőben eltette:

Az államélet, mint a társadalmi lét leghatalmasabb, legtökéletesebb fejleménye, akarat és cselekvésképességre hosszú idők folyamán szervezkedett. Ez a szervezkedés más alapon történt a multban és más folyamatot vett újabb időben. Őseink az államhatalom ellenére tartották fenn a magyar nemzetet. A mai szerénsebb kor a maga nemzeti céljait az államhatalom erejének igénybe vételével valószínűsítette meg. A változott viszonyok hatása alatt illeszkedtek a vármegyék, az alkotmány védőbástyái abba a nagy szervezetbe, mely az állami uralom mai formáját, gyakorlásának módját, az államélet berendezését biztosítja. Ez is a haladó kor, a változott viszonyok követelménye, a mely nem kevésbé fontos nemzeti feladatok teljesítését teszi a vármegyék kötelességévé. A cél nem változott, a cél ma is a nemzeti állam kiépítése, az egyéni és társadalmi jogok és kötelességek körvonalozása mellett az egyéni és társadalmi szabadság biztosítása. És ennek a hazafias, nemes feladatnak Magyarország vármegyéi miként a multban, úgy most is megfelelnek. A Hunyadiak dicső vármegyéje úgy hajdan, mint jelenleg megértette feladatát s oly vezetőket állított a küzdelem élére a kik teljes odaadással honfittságot teljesítésének éltek. A törvényhatósági kormányzat élén ma is oly rátermett férfiak irányítják, vezetik a közödmögök intézését, kiknek hazafisága, tudása, tevékenysége és odaadása a vármegye közönségének jólétére, üdvére irányul. És midőn ezt a megnyugvás jól eső érzetével említem, megvagyok győződve, hogy az egész Zsilvölgy érzelmét tolmácsolom, midőn a legfelsőbb akarat, valamint a törvényhatóság bizalma által Hunyadvármegye kormányzata élére állított derék tisztú kart — s különösen is a közöttünk jelenlegi szép és fontos állásában először üdvözölt Csulay Lajos vármegyei főjegyző urat — ama jó kívánnattal éltetem, hogy adjon neki a Magyarok hatalmas istene évek hosszú során át viruló egészséget és erőt, hogy a hazának s szűkebb hazánknek ennek a dicső multu vármegyének üdvére hasznosan munkálhasson. Éljen!

A lelkesült éljenzés csillapultával Csulay Lajos vm. főjegyző talpraesett s tetszéssel fogadott sikerült pohárköszöntőben eltette Buda Károly főszolgabíró, a ki a Zsilvölgy fejlődését ismertette, kiemelte a szénbányászat áldását s eltette a salgótarjáni bányatársulat itteni vezetőit, különösen is az igazgatóság jelenlévő képviselőjét: Blascheck Aladár bányamérnököt.

Majd dr. Rosenberg Ignác ügyvéd emelkedett fel s ezen nagyhatású felköszöntést mondotta:

A Zsilvölgye a munka birodalma és, ma a munka egész birodalma ünnepel, mert hatalmas alkotással az iszkronyi vashidat létesítette és ünnepeli a hatalmas mű megteremtőjét Lukács József főmérnököt. De ő most nem akarja az ünnepeltnek 16 éven át Hunyadvármegyében és a Zsilvölgyben eredményes működését cseleltetni, miként létesített feneketlen kátyukból járható utakat, rozoga hidakból modern műtárgyakat, ő a férfit akarja felköszönteni, ki a milyen daliás, egyenes, oly egyenes a lelke, kinek dereka nem tanulta meg, hogy kell kétrét hajolni, kinek ajka nem tanulta meg a sima hízogó szavakat, de ki becsületes magyar lelkével kimondja meggyőződését felfelé és lefelé egyaránt, — azért köszönti fel őt is kívánja, hogy azok a fontos erdekek, melyek a kezébe vannak letéve, még sokáig ott maradjanak, mert szakértőbb, munkabíróbb, tetterősebb kezekben azok sohasem nyugodhatnak, kívánja hogy Hunyadvármegye és a Zsilvölgy javára az uristen sokáig éltesse.

Váradi Vilmos és a többi felszólalók pohárköszöntői szintén nagyban emelték a szép estély ünnepi színvonalát.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Lobkovitz herceg** Petrozsényben. Annyi magasrangú főtisztet Petrozsény és Vidékének lakossága egy hamarjában egyszerre nem fog látni, mint a hány f. hó 26-án a reggel 4 óra 40 perczkor Piski felől jövő vonattal Petrozsénybe érkezik. Vidékünk természeti szépségeinek megtekintésén kívül, bizonyára stratigai szempontból is történik e tanulmányi kirándulás. A kíséret és segédtisztokkal együtt a kirándulók száma mintegy 50, és pedig: herezeg Lobkovitz Rezső tábor-szernagy, két altábornagy, négy vezérőrnagy, tizenkét ezredes, két őrnagy, két vezérkari százados, kíséreteikkel. Ebből az alkalomból Petrozsény és vidékének fellelése bizonyosságot fog tenni a nagybefolyású magasrangú főtisztek előtt, hogy nem alaptalanul kérelmeztük és hangoztattuk már oly sokszor állandó elhelyezését Petrozsényben legalább egy zászlóalj katonaságnak.

— **Nagy Gyula** ezredes csendőrségi kerületi parancsnok f. hó 15-én Petrozsénybe érkezett, hogy járásunk csendőrségeit megvizsgálja. Örömmel halljuk, hogy az irányadó főtiszt egész komolyan foglalkozik azzal a gondolattal, minek teljesítésére mi már oly rég vártunk, hogy a csendőrség létszáma rövid időn belül szaporíttassék.

— **A vulkáni körorvosi** választást folyó hó 22-én ejti meg a járás főszolgabírája Vulkánban. A mennyiben tudvalevő volt, hogy erre az állásra Dr. Gidró társulati orvos pályázatát már beadta, kit magán praksissából is azon a vidéken tekintélynek tartanak, ellenlábosai visszavonultak s így a Dr. Gidró megválasztása biztos.

— **Vizsgálatok a gimnáziumban.** A petrozsényi áll. segélyz. közs. gimn.-ban a vizsgálatok f. hó 15-én kezdődtek, midőn a gör. kath., gör. kel., ág. ev., ev. ref. izr. 16-án a róm. kath. hittanból vizsgáltak a tanulók, 17-én d. e. I. oszt.-ban magyar latin, II. oszt.-ban term.-rajz, földrajz, d. u. III. oszt.-ban földrajz, számtan, rajz, geometria. 18-án d. e. IV. oszt.-ban term. rajz, algebra mértanból voltak a vizsgálatok. Holnap, hétfőn 20-án d. e. I. oszt.-ban lesz term.-rajz, földrajz. II. oszt.-ban magyar latin, d. u. III. oszt.-ban német történelem. 21-én d. e. IV. oszt.-ban magyar, latin. 22-én d. e. I. oszt. számtan, mértan, III. oszt. magyar-latin, d. u. II. oszt. számtan, mértan. 23-án d. e. IV. oszt. német-történelem. 24-én d. u. 3 órakor záróünnepély és tornavizsga. A vizsgálatokon nemcsak a szülők láttatnak szívesen, hanem az érdeklődő közönség is.

— **A gimnáziumi ifjuság kirándulása.** Kinek az emlékeztetőben ne elevenednének föl az ifjuságnak évei? Azok a vidám események, a melyek az iskolák falain belül játszódtak le, a mikor még nem volt tele a mult szomorú emlékekkel és a jövő rózsás színben tünt föl? A mikor előttünk és mögöttünk nem álltak ott intő jelek gyanánt az élet komoly problémái, a melyeken oly sokan mennek tönkre mikor az iskola falai közül kikerülnek az életbe? Visszatérne emlékeztetőben a multba, bizony semmi más tanúságot nem vonhatunk le azokból, csak azt az egyet, hogy az igazi boldog idők addig tartottak, a míg az iskolai évek el nem multak. Épp azért adjuk, védjük és minden eszközzel öregíteni akarjuk az ifjuság boldogságát. Még nem felejtettük el, hogy azok az évek is sokszor tele voltak bajjal, aggodalommal. Az iskolai levegő, a folytonos elfoglaltság, a tanulás gondja, az iskolai szigor és fegyelem hányszor befolyásolja a gyermek boldogságát? Szinte örövendünk rajta, ha a gyermek csintalan és fiatal temperamentuma szabaddá lesz. Megbocsátjuk inkább, ha nem jól tanul, csak szabadsága legyen és a szabadság öröme, a mely később a boldogság emlékeztetővé lesz. Mert az az egy tagadhatatlan: az ifjuságnak kevés a szabadsága. A nap legnagyobb részét a tanulóifjuság az iskolában tölti, zárt levegőben, meghúzódva az iskola padjaiban, nem minden aggodalom nélkül. A tanítók szigorúsága sem olyan dolog, a mi az iskolában való időzést egészen boldoggá teszi. Azután következnek a feladatok odahaza. Új aggodalom, új munka. Feladat nélkül nincs tanulóifjuság, noha a modernpedagógia inkább arra törekszik, hogy a tudomány legnagyobb részét, az iskola falain belül sajátítsa el a tanuló. Mind a mellett jut feladvány bőven a mivel odahaza kell bajlódni. Hát a kik még idegen nyelveket, zenét és tanulnak. Mert a modern idők modern nevelést kívánnak. A világnak nagy követelményei vannak és korán kell megedzeni a gyermek lelkét, hogy később a követelményeknek megfeleljen. Ilyen formán boldog ugyan az iskolai idő, de leginkább azért,

mert az élet és a megélhetés gondolai nem neheznek a gyermek lelkére. A szabadsága azonban, ugyancsak korlátozott. Az iskolai munkát és a szabadságot most már okos elmék igyekeznek összeegyeztetni. A helyi gimnázium tanárikara e hó 7-én az intézet összes ifjúságával tanulmányi kirándulást rendezett Vulkánba és Lupénybe hogy legyen az ifjúságnak szabad levegője és ezzel együtt szabadsága a felügyelet alatt is. Ez minden esetre örömet okozott az ifjúságnak, a mellett, hogy nem volt szellemi haszon nélkül. A szabad természet szemlélete, a mozgás, a szabadság mind előnyére válik. Varietas delectat. Ez az ifjúságra is alkalmazható. A mellett bizonyos gyakorlatiasságot is sajátít el az ifjúság ilyen kirándulásokon. Nem mindig a szürke elméleteken nyargal, hanem szelid vezetés alatt hozzászokik az intézmények bírálatában, az észlelethez, a megfigyeléshez. Észre sem veszi, hogy tulajdonképpen tanul, de szórakozik, mulat a tanulás mellett, ami megbecsülhetetlen előnyökkel jár.

De főleg a nagyobb szabadság. A szülő, aki minden reményét gyermekeire építi és gyermekeinek szemlélésében újra megifjádik, bizonyára nagy örömmel látja, hogy gyermekeinek boldogsága fölött nem csak ő maga öröklik, hanem öröködnék a fölött az iskolában is.

És bizony szeretettel és örömmel nézi minden szülő ezt az örökösödést és még nagyobb hálával lenne eltelve a tanári testület iránt, ha az ilyen kirándulásokat osztályonként s az éven át többször megismételnék.

— **Memorandumaink** a fővárosi sajtó figyelmét is felkeltették. Több tekintélyes napi lap tette szövé jóakaró megjegyzéssel kísérve azt a törekvést, melyet haladásunk érdekében kifejtettünk. A „Pesti Napló” többek között így ír:

Mindenesetre meghallgatást érdemlő kívánságokat hangoztat a magyarság ez egyik határszéli orálomlásának közönsége, mely immár — bizonyára hosszú és meddő hallgatás után — maga kénytelen kulturális és gazdasági szükségleteinek kielégítését szorgalmazni. Petrozsény mint a Zsilvölgy középpontja, főhelye a magyarországi köszénbányászatnak, közgazdaságilag elsőrendű fontosságú helység, mely alig három évtized alatt közgazdasági és politikai jelentőségre tett szert, úgy is, mint nevezetesen ipari központ, úgy is, mint Románia határán a magyarság egyik legerősebb fészke. Haladásáról, életrevalóságáról, önerejéről csak nemrégiben tett tanúságot a petrozsényi kiállításon, bemutatván, hogy a szűkös helyi viszonyok között mennyit alkotott gazdasági, ipar, kereskedelmi és kulturális téren. Ez a derek község, amely első sorban iparára volt utalva, kénytelen volt ez elsőrendű törekvése közben más fontos szükségleteinek kielégítéséről lemondani. Most azonban, érezve a hiányokat, a község képviselőtestülete emlékiratokban fordul az illetékes tényezőkhöz, minden támogatásra érdemes kérelmeivel. Csupa közhasznú törekvés, méltó valamennyi arra, hogy illetékes helyen komolyan és jóindulattal foglalkozzanak azokkal.

— **A vasárnapi munkaszünetet**, a méltányosság kívánalmának megfelelően rendeztetni minden törekvésünk dacára sem sikerült. Egyes, több belátással bíró kereskedő, nem tekintve a többiek kapzsóságát, a megegyezés szerinti egy órákor bezárja üzletét, adván ez által magának és alkalmazottjainak hetenkint egy fél napi pihenőt. Ámde Vulkánba ezideig még híre sem jutott el a vasárnapi munkaszünetet elrendelő törvénynek, ott vasárnapokon is ép úgy nyitva tartja minden kereskedő üzletét mint hétköznapon. Az előljárásság vigyázhatna.

— **A vasúti strájk** központi vezérfőfőit, a 13-as végrehajtóbizottság tagjait, lapunk zártakor biztos kutforrásból nyert távirati értesítés szerint, — a budapesti eljáró bíróság minden vád alól felmentette.

— **Agyonsújtotta** a villamos áram f. hó 12-én Kezu János petrozsényi bányamunkást a nyugati bányában. Meglepő, hogy jöllehet a bányatársulat igazgatósága minden munkást úgy írásban, mint szóban a legszélesebb körben s időről-időre még falragaszok útján figyelmezteti arról a veszedelemtől, a mi bekövetkezhetik, ha valaki a vezetékkel tilalom dacára babrálnak; mégis akadt olyan könnyelmű mint 12-én Kezu is, aki tréfának tekintve és semmire sém nézve a jóakaratu intést játékszernek tekinté a villanyvezetéseket. Midőn látta, hogy inceselkedéseire társai nem mertek hozzá nyulni a drótokhoz, nagy hősiessé, de vesztére maga ment neki a vezetéknek, mert oly rosszul ért a kapcsolóhoz, hogy az áram földhöz verte. Még egyszer, utoljára felkelt s aztán összeesett s elköltözött oda, honnan isten tudja mikor lesz visszatérés.

— **Öngyilkos a bányában**, Popésk János a felső-zsilvölgyi köszénbányatársulat egyik vállalkozójának Kájlíng Károlynak munkása a múlt héten a Terezia bányában vetett véget zaklatott életének; a súlyosztóban a lemélyített csille elé dugta be fejét, a mely azt testétől nyaktóló módjára elválasztotta.

— **Agyonütötte a szén**. F. hó 14-én szénfejtés közben egy lezuhant széndarab agyonütötte Dinik R. bányászt.

— **Megőrült kazánfűtő**. Cziczili János kazánfűtő a salg. tarj. társulat nyugati bányája felett lévő gépházánál f. hó 14-én megőrült. A szerencsétlen déltájban elkezdte fejét falbavarni, majd Nagy Ferencz gépkezelőre revolvert rántott, fegyvere nem volt megtöltve. Többek segítségével lefogták s beszállították a társulati kórházba.

— **Egy ledől fenyő áldozata**. A Muncselu Csimplipetrillai havason 13-án reggel egy ledőlött fenyőfa Mihály Györgye Csura famunkást úgy találta gyomron legyinteni, hogy egy pár percz múlva mint egy 30 lépésre a helyszíntől kiszenvedett. A megtartott vizsgálat után odatemették a fenyvesek közé.

NYILTTÉR).

A „Petrozsény és vidéke” múlt számának azon első cikkében, a hol azok nevei vannak felsorolva, kik a múlt év szeptember havában Petrozsényben rendezett iparkiallításán bemutatott remek munkájukért ezüst éremmel, bronz éremmel és elismerő oklevéllel

lettek kitüntetve — az én nevem után, kit a bíráló bizottság ezüstéremre és elismerő oklevélre érdemesített, tévedésből kellett e szót odairják, hogy Brád, mert nekem, mint törekvő asztalosmesternek, ki jó és méltányos áron kiállított munkáimért a nagyközönség elismerését mindig kivívtam — asztalosműhelyem Vulkánban van, — tehát nem Brádon. Végül annyit még, hogy kiállított munkámat Boiczán készítettem ugyan s onnan is küldöttem be, április hó 17-ik óta azonban Vulkánban állapodtam meg, a mit a t. ipartestületnek nagyon jól kell tudnia s mégis nyert okmányaimat Brádra küldte s még maig sem kaptam kézhez. Hogy az érmek kiosztásán nem vehettem részt s annak a kitüntető öröme nem lehettem tanuja és élvezője, mely ezen az ünnepségen lefolyt, köszönhetem a meghívókat szétküldőknek, kik csak az estélyre küldöttek elég megtisztelő meghívót, de az ünnepségre vonatkozó Brádra volt irányítva.

Vulkán, 1904 június hó 16.

Nicora Emil,

ép. és bútór asztalosmester.

(* E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerkesztő.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Főmunkatárs: Fekete József.

Meghívó.

„Petrozsény és Járási Hitelszövetkezet“

1904 évi június hó 26-án délután 2 órákor saját helyiségében

RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

tartja, melyre a t. részjegytulajdonosokat ezennel meghívja.

Tárgysorozat:

1. Igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése, az évi mérleg előterjesztése, a mérleg jóváhagyása és a felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelő bizottság részére.
2. A felszámolás kimondása.
3. A felszámoló megválasztása.
4. A felszámoló díjainak megállapítása.
5. Esetleges indítványok.

Petrozsény, 1904 évi június 1-én.

Az igazgatóság.

XIV. Felosztás.

68. §.

A szövetkezet feloszlik:

- 1) Közgyűlési határozat.
- 2) Törvényszéki határozat.
- 3) Csődnitítás folytán.

69. §.

Közgyűlés határozat folytán a szövetkezet felosztása csak is egy erre a célra különösen egybehívott közgyűlésen, melyen legalább a tagok $\frac{3}{4}$ -ed része képviselve van, szótöbbséggel határozható el.

Ha azonban a tagok a kívánt számban meg nem jelennének, a 4 hétre utóbb egybehívandó rendkívüli közgyűlésen a felosztás a megjelent tagok által általános szótöbbséggel elhatározható. Felosztás esetében az ezen közgyűlés által az igazgatóság kebeléből is választható öt szövetkezeti tag jár el felszámolóként, kiknek működését a kereskedelmi törvény szabályozza.

Mérleg-számla

TARTOZIK

KÖVETEL

Vagyon				Teher			
Pénztár	545	13		Üzletreszek számlája	9900	64	
Váltó	8900	—		Tartalékalap	1068	26	
Kötvény	180	04		Hitelezők	58	—	
Kézizálog	2232	20		Üzletreszek után felnem			
Hátralékos kamat	376	35		vett kamatok	449	80	
Felszerelés	120	—	12353 72	Adóhátralék	443	94	11920 64
			12353 72	Nyereség			433 08
							12353 72

Petrozsény, 1904. évi június hó 1-én

Joánovits János,
igazgató.

Éder Ottó,
igazgató.

Krausz József,
pénztárnok.

Jelen mérlegét megvizsgálván, annak tőteleit fő- és segédkönyvekkel mindenben megegyezőnek, a törvény és alapszabályok értelmében készültnek találtuk

Varjassy István,
fb. tag.

Földeaki József,
fb. tag.

Both János Petrozsény.

Ujjonnan berendezett és felszerelt temetkezési vállalat Petrozsényben.

Nem kiméltem semmi kiadást, felszereltem és berendeztem üzletemet ujlag, s állandóan készletben tartok: mindenféle egyszerű és finom ércz- és fakoporsókat, koszorúkat, szallagokat stb. elvállalok mindenféle temetéseket, ravatalokat világítással együtt úgy helyben, mint vidéken is.

Isten övjon mindenkit csapástól, de ha már a kérlelhetetlen vézert sujtott, miért ne fordulnánk az a temetkezési vállalathoz, amely a legmagasabb kívánalmaknak megfelel és mégis a legolcsóbb; miután sikerült jutányos áron megvásárolnom a volt Teutsch-féle temetkezési szövetkezet csődtömegének legnagyobb részét és most abban a jó helyzetben vagyok, hogy bármely pillanatban elvállalhatók temetéseket a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, a gyászbeszéd megtörténte után nyert bármilyen értesítésre — vidékre is — a legrövidebb idő alatt tiszteletemet megteszem, a rendeltetést átveszem és gondoskodom annak gyors és pontos kiviteléről, a legjutányosabb árakban.

Gyermekkoporsók 2 K.-tól feljebb, melyhez fejfakeresztet teljesen ingyen adok, nagynak 1 öl nagyságban 6 koronától feljebb 300 koronáig; egy temetéshez szükséges kellékek u. m. koporsó, szemfedél, párna, lepedő, gyermeknek 6 koronától feljebb, nagynak ugyanaz mint fent 12 koronától feljebb. Márványszínű gyermekkoporsók 2 koronától, nagy koporsók 6 koronától feljebb kereszttel vagy fejfával együtt.

Felszereltem és berendeztem üzletemet ujlag főképen azért is, mert a mélyen tisztelt nagyközönség részéről azzal a kitüntető bizalommal lettem kitüntetve, hogy ismerve pontosságomat és az árak megszabásában utólrétegettel méltányosságomat egy előfordult temetés esetén a legbiztosabb megadásához szükséges összes kellékeket mindenki nálam szerezte be, s a temetést általam végeztette.

Szíves figyelmükbe magamat ajánlván továbbra is mély tisztelettel maradok

Both János

3-12 Petrozsény, a kórház mellett.

Sürgőnyczim: Both János Petrozsény.

Krausz József,

órásmeister

Petrozsényben, Kossuth Lajos-utcán

Ajánlja a petrozsény és vidéke n. é. közönségnek a Kossuth Lajos utcán levő raktárát, melyben legfinomabb kivitelű fali- és inga-órák, legjobb és pontosan kiszabályozott zsebórák, arany- és ezüst-ékszerek, ugyint: varrógép és kerékpárok és azoknak alkotrészei, villamos háziesszengő stb. ezeknek, gyári áron kaphatók.

Elfogad mindenféle óra- és ékszerjavításokat 2 évi jótállás mellett, varrógép és kerékpár javításokat legjutányosabb áron saját műhelyében készülnék el.

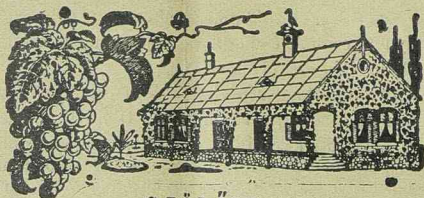
Elvállalok villamos háziesszengők és acytelyn világítási felszereléseket.

Végül ajánlom a most forgalomba jött villamos irodai órákat, melyeket felhúzni soha nem kel, üzletemben mindenkor megtekinthetők.

Tisztelettel

Krausz József.

Koscher libazsir kapható Iczkovits Lebó urnál Petrozsényben.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házuakat az egész szőlőérés idején a legkitünőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legcsekélyebb gondozással felvehető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekesebb dísz, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháládatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalogus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki ezimét egy levelezőlapra tudatja. Czim:

Érmeleki első szőlőültetvénytelep Nagy-Kágya, 17-20 u. p. Székelyhid.

Dupla villanydelejes

kereszt

vagy

csillag

D. R. G. M. 88503. sz.

gyógyít és felüdít jótállás mellett: köszvény, reuma, asthma (nehéz lélegzés), álmatlanság, fülzugás, nehéz hallás, epilepsia (eskór), idegesség, étvágytalanság, sápkor, fogfájás, migren, tehetetlenség, influenza, valamint minden idegbetegségnél. Azon beteg, aki 88503. sz. készülékem által legfeljebb 45 nap alatt meg nem gyógyul, azonnal visszakapja a pénzét. Ahol már semmiesem használt, ott kérem az én készülékemet megkísérteni; megvagyok győződve, készülékem biztos hatásáról.

A nagy készülék ára 6 korona,

idült betegségeknek alkalmazandó

A kis készülék ára 4 korona,

könnyebb betegségeknek alkalmazandó.

A központi elárusítóhely szétküld utánvétellel vagy előleges fizetéssel a bel- és külföld részére.

Scheffer D. Sándor

Budapest, VIII., Bezerédy-utca 3 sz.

12-12

Kiadó üzlethelyiség.

Közvetlen a zárda szomszédságában lévő, Főutczára nyíló két nagy teremből álló **üzlethelyiség** azonnal kiadó.

Értekezhetni lehet:

Figuli Antal

nyomdatulajdonossal.

Jó munkáért ezüst éremmel kitüntetett.

A legjobb alkalmi bevásárlási forrás.

A mélyen tisztelt vásárolni szándékozó nagyközönség fokozódó igényeit kielégítendő, hoztam meg azt a nagy anyagi áldozatot, hogy üzletemet áthelyeztem Ullman Lipót urnak a Kossuth Lajos utcán (főut) lévő diszes épületébe és berendeztem azt oly arányban, hogy elláthatok bármilyen háztartást a legszerűsebbtől a legmagasabb igényeknek megfelelőleg, nemcsak a bádigos szakmába vágó, hanem konyha- és háztartási eszközökkel. — Ajánlom továbbá elsőrendű híres gyártmányú **zománczott edényeim**et a mit felelőség mellett a legpontosabb kiszolgálás és a legjutányosabb árak mellett eszközölök.

Azzal a kéréssel fordulok tehát a nagyérdemű közönséghez, hogy szükségleteit annál is inkább nálam méltóztassék beszerezni, mivel én csak a legjobbat adom s azt is a legolcsóbban. — Üzletemben selejtezett, ocska és rövid időn tönkre menő árut nem tartok, hanem mint szakember magam állítom elé és magam szerezem be a legtartósabbat, a legczélsebbet s árusítom a legolcsóbb árakon.

Elvállalom úgy a magas mint a legkisebb építményekre nézve a legdiszesebb és legegyszerűbb bádigos munkát, szavatosság és felelősség mellett.

Legyen szabad ugyanitt felhívnom becses figyelmét a tulajdonomat képező

„Első temetkezési vállalat”-ra,

melyet szintén kibővítettem úgy, hogy elvállalhatok mindenféle temetést — **vidéken is** — a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivételben, mindenki másnál a legjutányosabb feltételek mellett.

Raktáron tartok nagy választékban ércz- és nikkal koporsókat, fakoporsókat, sarkophágokat, mindenféle finom és egyszerű szemfedeleket, ércz-, mű-, és élővirágokat, nagyszerű szallagokat, viasz- és szurokfáklyákat. Fakoporsók 2 krtól kezdve feljebb, — érczkoporsók 14 koronától feljebb.

Kápolnák, termék bevonása gyászszal, hullák elszállítása és hozatala, szóval a temetéshez szükségeltető minden kellék csak általam eszközölhető a legjutányosabb áron a legkielégítőbb kivitelben

kiváló tisztelettel:

Sárosy József

épület- és műbádigos,
a petrozsényi „Első temetkezési vállalat”
tulajdonosa.

A bevásárlott temetkezési cikkeknek a gyászbevonatok és a diszruhák teljesen ingyen kölcsönadnak.

Ny. Figuli Antal gyorssajtóján Petrozsény.